

1. Бервецький З., Хлебникова Л. Виховувати музичну культуру //Грані творчості: Кн. для вчителя. - К.: Рад. шк., 1989. – С. 126 - 140.
2. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в початковій школі. - Тернопіль: Богдан, 2000. -215 с.
3. Силіна Г.Т. Питання формування творчої активності дітей молодшого шкільного віку в педагогічній літературі кінця ХІХ початку ХХ століття // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - Херсон, 2001. - № 14. - С. 39-43.

МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОГО ПІСЕННОГО ФОЛЬКЛОРУ

*Єрмоменко О.О., здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
Науковий керівник: Сідорова І.С., кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського*

Сьогодні особливо актуальним є питання про формування духовного світу підростаючого покоління. «Досягненню цієї високої мети багато в чому допомагає правильна організація музичного виховання школярів. Музичне виховання – важливий засіб формування їхньої особистості і всебічного розвитку. Доведено, що музика безпосередньо впливає на емоційну сферу дитини, стимулює пізнавальну активність, пробуджує творчі здібності» [5, С. 32-37]. Неабияке значення у цьому дискурсі у дослідженнях психологів, педагогів, культурологів відводиться музично-естетичному вихованню молодших школярів.

«Серед багатьох важливих питань, пов'язаних з музично-естетичним вихованням дітей, варто звернути увагу на використання народної музики в початковій школі. Тому українська народна пісня повинна займати все більш вагоме місце в шкільних програмах з музики та навчальних посібниках Нині діючі програми з музики для загальноосвітніх шкіл покликані сформувати у дітей музичну культуру, неодмінною частиною якої сьогодні є знання українського музичного фольклору, осмислення його самобутніх національних особливостей, творча інтерпретація фольклорних зразків. Ці програми ґрунтуються на визнанні виняткової ролі народного мистецтва в масовому

музичному вихованні як засобу формування справжньої культури і духовності підростаючого покоління» [2, с.6]. Тому, особливо актуальним у наш час є формування музичного світогляду, музично-естетичних почуттів, естетичних смаків та вподобань вихованців засобами української пісенної творчості.

Проблема музично-естетичного виховання підростаючого покоління була і залишається предметом наукових досліджень багатьох науковців, серед яких А. Вахнянин, С. Людкевич, В. Матюк, П. Сокальський, Д. Кабалевський, А. Макаренко, Б. Неменський, В. Сухомлинський, М. Шацька та інші. Значення у музично-естетичному вихованні школярів народнопісенної творчості у своїх працях розкривали Д. Джола, Н.Казьмірчук, Л. Масол, Л. Остапчук, Н.Тодосієнко, А. Щербо та інші науковці.

Сьогодні вчитель повинен виконувати одну з важливих функцій професійної діяльності, а саме «передачі соціокультурної спадщини» [7, С. 72-82] майбутнім поколінням, яка закладена, зокрема і в народнопісенній творчості. «Пісенна творчість нашого народу проливає яскраве світло на світотворчі процеси, водночас засвідчуючи безперервність української культури, а отже українського етносу» [4, с. 105].

Ефективне використання музичної народної творчості на музично-естетичний розвиток учнів можливий за використання певних сприятливих умов. «... формування естетичного досвіду учнів мол одших класів засобами українського музичного фольклору здійснюється шляхом включення школярів в педагогічно скеровану художньо-естетичну діяльність. Це передбачає набуття дитиною не лише чуттєвого, а й інтелектуального та практичного досвіду в процесі спілкування з музичними творами» [6, с.232].

На заняттях важливо приділяти велику увагу музичному розвиткові школярів, а саме вчити музичну грамоту, накопичувати музичний кругозір, розширювати репертуар, що сприятиме набуттю інтелектуального досвіду учнів. «Інтелектуальний досвід, зазначає Л. Масол, формується в процесі засвоєння знань про особливості української народної музики, специфіку морального та естетичного змісту через оволодіння засобами розумових дій

(виділення головного, порівняння, узагальнення)» [3, с. 54].

Також, на уроках музичного мистецтва необхідно розвивати почуттєву сферу особистості школяра. «Досвід емоційно-чуттєвого реагування здобувається при сприйнятті учнями кращих творів національно-музичного фольклору та оволодінні навичками переносу здобутого чуттєвого досвіду на розуміння явищ навколишнього життя» [6, с.232].

Щоб розвинути естетичне сприймання школярів потрібно використовувати різні методи і прийоми впливу на уроках і позаурочний час. «... для досягнення оптимальних результатів, сприймання доцільно проводити в три етапи: мелодико-ритмічне диференційоване сприймання; поглиблений слуховий аналіз; цілісне сприймання» [6, с.232].

На думку Л. Масол, під час опрацювання українського музичного фольклору доцільно використовувати такі розумові дії, як наприклад: «зіставлення та порівняння виконання народної пісні соло, хором, оркестром, ВІА; зіставлення різних по жанру народних пісень; диференціація вокальної та інструментальної партій під час співу та слухання; аналіз обробок народних пісень композиторів-класиків і сучасних обробок з боку мелодики, ритму, ладу, гармонічних, тембральних барв тощо» [3, с. 54].

Отже, в епіцентрі вітчизняної освітньої політики має бути така система виховання, яка б відроджувала національну культуру, запобігала б соціальній дезадаптації особистості, збагачувала б соціокультурне середовище, гуманізувала б педагогіку й академічну науку, виховувала б почуття особистої і державної гідності У цьому вічно важливому для суспільства процесі музика і мистецтво завжди зберігатимуть свою актуальність [1, с.367].

Низка дослідників вважає, що естетичному вихованню школярів засобами українського пісенного фольклору сприяє використання різних видів художньої діяльності на уроках, зокрема театралізована діяльність, яка вміщує «мовленнєву гру, танці, пантоміміку, музику, спів та гру акторів» [8, С. 154-170], що дозволяє школярам творити та розширювати свої уявлення про

мистецтво.

Таким чином, використання українського пісенного фольклору у процесі навчання сприятиме формуванню знань, умінь і навичок з предмета музичного мистецтва, оволодінню різними видами музичної діяльності, створюватиме основу цілісності світосприймання учнів, їхньому гармонійному розвитку і, в результаті, музично-естетичному вихованню молодого покоління.

Список використаних джерел:

1. Василевська-Скупа Л.П. Мистецька освіта як фактор розвитку національної культури особистості *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. / редкол. Київ ; Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2014. Вип. 37, С. 364-368.
2. Казьмірчук Н.С. Формування творчої особистості майбутнього вчителя в процесі навчання у ВНЗ. *Наукові записки*. Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів. Серія «Мистецтво». Вінниця, 2017. С. 75 -79.
3. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. *Шкільний світ*. 2002. № 9. С. 1-16.
4. Остапчук Л.О., Василевська-Скупа Л.П., Лановенко-Мельник Н.В. Шляхи професіоналізації народнопісенної традиції. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич 2023. Вип. 60, Т. 2 С. 104-110. http://www.aphn-journal.in.ua/archive/60_2023/part_2/15.pdf
5. Сідорова І.С., Коберська Я.М. Значення інтерактивних технологій у музично-естетичному вихованні школярів. *Формування професіоналізму фахівця в мистецькій та технологічній освіті: теорія, досвід, проблеми*: збірник наукових праць / Т.П. Зузяк (голова) та [ін.]. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2021. Вип. 1. С. 32-37.
6. Тодосієнко Н. Мистецтво як засіб формування естетичного сприймання у молодших школярів. Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя (VI школа методичного досвіду) : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 28-29 листопада 2016 р. / за ред. Л.С. Бровчак, Л.В. Старовойт. Вінниця : ФОП Корзун Д.Ю., 2016. С. 232- 236.
7. Liudmyla Vasylevska-Skupa, Tetiana Belinska, Kateryna Kushnir, Iryna Sidorova, Lidiia Ostapchuk. Science- Modern Formation of mastery of artistic and pedagogical communication of future teachers of music in the process of vocal and choral activities. *Moderní věda*. Praha. Česká republika, Nemoros. 2022. № 1. P. 72-82. https://drive.google.com/file/d/17iV0kthZ_olMAWgveL_dtpnSqPZGu4Z/view
8. Onofrichuk L.M., Sidorova I.S. Conceptual approaches to the formation of the basics of students' aesthetic culture. *Development and modernization of social sciences: experience of Poland and prospects of Ukraine*: Collective monograph. Lublin: Izdewnieciba "Baltija Publishing". 2018. P.154-170.